

บทที่ 7 กำไรระหว่างกันในหุ้นกู้

หุ้นกู้เป็นหนี้สินของกิจการ มีองค์ประกอบดังนี้คือ

1. ราคาตามมูลค่า (par value)
2. อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในหุ้นกู้ (Coupon Rate)
3. วันครบกำหนด (Maturity Date)
4. อายุหุ้นกู้

ราคาขายหุ้นกู้ ถูกกำหนดโดย อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด (Market Rate) โดยมี ลักษณะดังนี้คือ

หากอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด > อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในหุ้นกู้ == ราคาตลาดของหุ้นกู้ < ราคาตามมูลค่า = ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้

10%	8%	900	1,000	100
-----	----	-----	-------	-----

หากอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด < อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในหุ้นกู้ == ราคาตลาดของหุ้นกู้ > ราคาตามมูลค่า = ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้

10%	12%	1,200	1,000	200
-----	-----	-------	-------	-----

การซื้อขายหุ้นกู้ระหว่างกันแบ่งเป็น 2 กรณี

1. การซื้อหุ้นกู้ระหว่างกันโดยตรงจากผู้ออก
2. การซื้อหุ้นกู้ระหว่างกันจากบุคคลภายนอก

1. การซื้อหุ้นกู้ระหว่างกันโดยตรงจากผู้ออก การบันทึกบ/ช การออกหุ้นกู้

กรณีขายโดยมีส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้

	ด้านผู้ออก == หุ้นกู้	ด้านผู้ซื้อ == เงินลงทุนในหุ้นกู้
ณ วันออกหุ้นกู้	เดบิต เงินสด 1,200 เครดิต หุ้นกู้ 1,000 ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ 200	เดบิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ 1,200 เครดิต เงินสด 1,200
ณ วันจ่ายดอกเบี้ย	เดบิต ดอกเบี้ยจ่าย 60 ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ 40 เครดิต เงินสด 100	เดบิต เงินสด 100 เครดิต ดอกเบี้ยรับ 60 เงินลงทุนในหุ้นกู้ 40

กรณีขายโดยมีส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้

	ด้านผู้ออก == หุ้นกู้	ด้านผู้ซื้อ == เงินลงทุนในหุ้นกู้
ณ วันออกหุ้นกู้	เดบิต เงินสด 900 ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้ 100 เครดิต หุ้นกู้ 1,000	เดบิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ 900 เครดิต เงินสด 900
ณ วันจ่ายดอกเบี้ย (10%)	เดบิต ดอกเบี้ยจ่าย 120 เครดิต เงินสด 100 ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้ 20	เดบิต เงินสด 100 เงินลงทุนในหุ้นกู้ 20 เครดิต ดอกเบี้ยรับ 120

การบันทึกรายการตัดบ/ชในกระดาษทำการฯ กรณีจำหน่ายสูงกว่าราคาตามมูลค่า

ณ วัน จัดทำงบการเงินรวม เดบิต หุ้นกู้ (ในงบผู้ออก) ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ (ที่เหลืออยู่) (งบผู้ออก) เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (งบผู้ซื้อ)
หลังวันซื้อหุ้น เดบิต ดอกเบี้ยรับ (งบผู้ซื้อ) เครดิต ดอกเบี้ยจ่าย (งบผู้ออก) เดบิต หุ้นกู้ ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ (ที่เหลือจากการตัดจำหน่าย) เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (ที่เหลือจากการตัดจำหน่ายกับดอกเบี้ยรับ)

การบันทึกรายการตัดบ/ชในกระดาดำการฯ กรณีจำหน่ายต่ำกว่าราคาตามมูลค่า

ณ วัน ซื้อหุ้น เดบิต หุ้นกู้ (ในงบผู้ออก) เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (งบผู้ซื้อ) ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้ (งบผู้ออก)
หลังวันซื้อหุ้น เดบิต ดอกเบี้ยรับ (งบผู้ซื้อ) เครดิต ดอกเบี้ยจ่าย (งบผู้ออก) เดบิต หุ้นกู้ เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (เงินลงทุนในหุ้นกู้ยกมา + ตัดจำหน่ายส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้) ส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้ (ที่เหลือจากการตัดจำหน่าย)

2. การซื้อหุ้นกู้ระหว่างกันจากบุคคลภายนอก

ณ วันที่ซื้อจากบุคคลภายนอก อัตราดอกเบี้ยอาจแตกต่างจากวันที่ออก จำหน่าย ดังนั้น ราคาอาจแตกต่างไปจากวันที่ออกจำหน่ายโดยผู้ออก ซึ่งมีผลทำให้บัญชีเงินลงทุนในหุ้นกู้ในงบของผู้ซื้อแตกต่างจาก บัญชี หุ้นกู้ ในงบของผู้ออก บ/ช สิ้นทรัพย์หนี้สิน ดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่ายก็จะแตกต่างออกไป

ตามแนวคิดของการจัดทำงบการเงินรวมของบริษัทในเครือที่มีการลงทุนในหุ้นกู้ระว่างกัน จะถือเสมือนเป็นการไถ่ถอนหุ้นกู้ก่อนกำหนด จึงย่อมเกิดกำไร-ขาดทุนจากการไถ่ถอนหุ้นกู้ โดย ทฤษฎี Agency Theory กำไร-ขาดทุนจะเป็นของผู้ออกทั้งหมด ผู้ซื้อเป็นเพียงตัวแทนที่เข้าไปไถ่ถอนหุ้นกู้ก่อนครบกำหนดจากบุคคลภายนอกแทนผู้ออกเท่านั้น

การบันทึกการตัดบ/ช หุ้นกู้ ในกระดาดำการเพื่อจัดทำงบการเงินรวมเป็นดังนี้คือ

กรณี Downstream เดบิต หุ้นกู้ (ในงบผู้ออก- บ.ใหญ่) ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้(ที่เหลืออยู่ ในงบผู้ออก – บ.ใหญ่) ดอกเบี้ยรับ (ในงบผู้ซื้อ – งบ บ.ย่อย) เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (งบผู้ซื้อ -บ.ย่อย) ดอกเบี้ยจ่าย (ในงบผู้ออก -บ.ใหญ่) กำไรขาดทุนจากการไถ่ถอนหุ้นกู้*****

กำไรสะสมต้นปี บ.ใหญ่
เดบิต ดอกเบี้ยค้างจ่าย (ในงบผู้ออก -บ.ใหญ่)
เครดิต ดอกเบี้ยค้างรับ (ในงบผู้ซื้อ -บ.ย่อย)

กรณี Upstream
เดบิต หุ้นกู้ (ในงบผู้ออก- บ.ย่อย)
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้(ที่เหลืออยู่ ในงบผู้ออก – บ.ย่อย)
ดอกเบี้ยรับ (ในงบผู้ซื้อ –งบ บ.ใหญ่)
เครดิต เงินลงทุนในหุ้นกู้ (งบผู้ซื้อ -บ.ใหญ่)
ดอกเบี้ยจ่าย (ในงบผู้ออก -บ.ย่อย)
กำไรขาดทุนจากการไถ่ถอนหุ้นกู้*****
กำไรสะสมต้นปี บ.ใหญ่
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม
เดบิต ดอกเบี้ยค้างจ่าย (ในงบผู้ออก -บ.ย่อย)
เครดิต ดอกเบี้ยค้างรับ (ในงบผู้ซื้อ –บ.ใหญ่)

แบบฝึกหัดบทที่ 7

ข้อ 1 บริษัท ปลาไฟฟ้า จำกัด ซื้อส่วนได้เสีย 90% ในราคาตามบัญชีของบริษัท สายรุ้ง จำกัด ณ วันที่ 1 มกราคม 25X8 ด้วยเงินสด 1,260,000 บาท งบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X8 ของบริษัททั้งสองปรากฏดังนี้

	บ.ปลาไฟฟ้า จำกัด	บ.สายรุ้ง จำกัด
งบกำไรขาดทุน		
ขาย	1,600,000	750,000
เงินปันผลรับ	135,000	
ดอกเบี้ยรับ	3,000	16,000
ต้นทุนขาย	(600,000)	(150,000)
ดอกเบี้ยจ่าย	(17,500)	(3,000)
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	(500,000)	(363,000)
กำไรสุทธิ	620,500	250,000
งบกำไรสะสม		
กำไรสะสม 1 มค. 25x8	1,928,000	750,000
บวก กำไรสุทธิ	620,500	250,000

หัก เงินปันผลจ่าย	(500,000)	(150,000)
กำไรสะสม 31 มค. 25x8	2,048,500	850,000
งบแสดงฐานะการเงิน		
เงินสด	900,000	403,000
ลูกหนี้การค้า-สุทธิ	975,000	400,000
ดอกเบี้ยค้างรับ	3,000	
ตัวเงินรับ	100,000	
สินค้าคงเหลือ	1,000,000	600,000
เงินลงทุนใน บ.สายรุ้ง จำกัด	1,260,000	
เงินลงทุนในหุ้นกู้ บ.ปลายฟ้า จำกัด		200,000
รวมสินทรัพย์	4,238,000	1,603,000
ดอกเบี้ยจ่าย		3,000
ตัวเงินจ่าย		100,000
หุ้นกู้	200,000	
ส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้นกู้	(10,500)	
ทุนหุ้นสามัญ	2,000,000	650,000
กำไรสะสม	2,048,000	850,000
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	4,238,000	1,603,000

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. วันที่ 1 กค. 25X8 บ.สายรุ้ง จำกัด ได้ออกตัวเงินจ่ายมูลค่า 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ให้แก่ บ.ปลายฟ้า จำกัด ตัวเงินจ่ายดังกล่าวมีดอกเบี้ยค้างจ่ายในวันสิ้นปี

2. บ.สายรุ้ง จำกัด ซื้อหุ้นกู้ทั้งหมดในราคาตามมูลค่า 200,000 บาท ของ บ.ปลายฟ้า จำกัด ณ วันที่ 1 มค. 25X8 ราคาตามบัญชีของหุ้นกู้ 200,000 บาท ส่วนต่ำกว่าราคาหุ้นกู้ 12,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 8% อายุ 10 ปี จ่ายดอกเบี้ยทุกวันที่ 31 ธันวาคม โดยหุ้นกู้นี้ออกจำหน่ายตั้งแต่วันที่ 1 มค.25X6

ให้ทำ รายการตัดบัญชีในกระดาดทำการเพื่อจัดทำงบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x8

ข้อ 2 บ.ผืนฟ้า จำกัด ซื้อหุ้นสามัญ 75% ของ บ.สองแคว จำกัด ณ วันที่ 1 มค. 25X2 ด้วยเงินสด 420,000 บาท บ.สองแคว จำกัด รายงานกำไรสุทธิสิ้นปี 25X2 เท่ากับ 80,000 บาท จ่ายเงินปันผล 20,000 บาท งบทดลองของทั้งสองบริษัทสำหรับปี 25X3 ปรากฏดังนี้

	บ.ผืนฟ้า จำกัด	บ.สองแคว จำกัด
เงินสด	709,560	260,260
ตัวเงินรับ	723,670	130,000
สินค้าคงเหลือสิ้นปี	490,000	79,150
เงินลงทุนในบริษัทสองแคว จำกัด	420,000	-
เงินลงทุนในหุ้นกู้ บริษัทสองแคว จำกัด	98,380	-

ที่ดิน	203,950	20,000
อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	200,000	150,000
เงินปันผลจ่าย	125,000	32,000
ต้นทุนขาย	780,000	241,270
ดอกเบี้ยจ่าย	5,000	7,180
ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายอื่น	257,380	62,820
รวมเดบิต	4,012,940	982,680
ตัวเงินจ่าย	539,870	103,770
หุ้นกู้	-	100,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้	-	1,640
ทุนหุ้นสามัญ	1,200,000	240,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	300,000	70,000
กำไรสะสมต้นปี	749,030	100,000
ขาย	1,191,230	362,270
ดอกเบี้ยรับ	8,810	5,000
เงินปันผลรับ	24,000	-
รวมเครดิต	4,012,940	982,680

ข้อมูลเพิ่มเติม

- บริษัทสองแคว จำกัด มียอดคงเหลือของบัญชีกำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม 25X2 จำนวน 40,000 บาท
- ส่วนเกินจากการจ่ายซื้อสูงกว่าราคาตามบัญชีเนื่องจากราคาตามบัญชีของอาคารและอุปกรณ์ต่ำกว่ามูลค่ายุติธรรม 100,000 บาท อายุการใช้งานเหลือ 10ปี ส่วนเกินที่เหลือเกิดจากบัญชีค่าความนิยม
- วันที่ 1 มกราคม 25X3 บริษัทสองแคว จำกัดจ่ายเงินล่วงหน้าให้บริษัท ผืนฟ้า จำกัด จำนวน 50,000 บาท โดยบริษัท ผืนฟ้าได้ออกตัวเงินจ่ายให้สำหรับจำนวนเงินดังกล่าว อายุไถ่ถอน 3 ปี อัตราดอกเบี้ย 10% จ่ายดอกเบี้ยทุกวันที่ 31 ธันวาคม
- วันที่ 1 มกราคม 25X1 บริษัทสองแคว จำกัด ออกจำหน่ายหุ้นกู้มูลค่า 100,000 บาทอัตราดอกเบี้ย 8% อายุไถ่ถอน 5 ปีจ่ายดอกเบี้ยทุกวันที่ 31 ธันวาคม โดยบริษัท ผืนฟ้า จำกัดได้ซื้อหุ้นกู้ทั้งหมดในราคาตลาด 96,760 บาท ณ วันที่ 1 มกราคม 25X2 ซึ่งราคาตามบัญชี ณ วันซื้อหุ้นกู้ประกอบด้วยหุ้นกู้ 100,000 บาท และส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ 3,280 บาท

ให้ทำ จัดทำกระด้ายทำการเพื่อท่างบการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X3